Cena 1,- zł.

Wiadomości Szczecińskie

Nr. 7. Szczecin, sroda dnia 8 sierpnia 1945 r. Rok 1.

Poczdam

Poczdam ma już swoje miejsce w historii. W r. 1685 ogłoszony byl tutaj Edykt Poczdamski, w ktorym Wielki Książe zapraszal do osiedlenia hugenotów, wypędzanych w owym czasie z Francji. W r. 1805 zawarty byl w Poczdamie tajny alians pomiedzy Prusami a Rosją, ktory zresztą wkrótce potem rozbity zostal przez klęske pod Austerlitz. Obecnie Poczdam wystepuje na widownie świata po raz trzeci, Przyszli historycy pisać bedą, iż tam właśnie odbyla sie pierwsza konferencja pokojowa po ukonczeniu wojny 1939—1945. Postarajmy sie wyobrazic sobie: co powie przyszłość o roli i znaczeniu rozmów poczdamskich?

Konferencja w Poczdamie wypadla w chwili zakończenia wojennej fazy stosunkow miedzysojuszniczych. Trzy mocarstwa rozpoczynaja teraz systematyczna współprace pokojowa. Pierwszym wyrazem tej współpracy jest Poczdam, w ktorym nakreślono konkretne plany likwidacji III rzeszy i przebudowy jej na zasadach demokratycznych, Podobnych planow historia świata do tej pory nie zna. Dotychczas kraj zajety uznawany byl zawsze, w ten czy inny sposob, za istniejacy nadal, a ciaglość istnienia państwowego zachowywana byla przez dopuszczenie choćby kilku najistotniejszych instytucji prawa publicznego. Poczdam III rzesze poprostu unicestwil.

Oczywiście narodu niemieckiego unicestwić nie można. Bedzie on zawsze pewną pozycją w stosunkach europejskich. Idzie tylko o to, aby nie byl on już nigdy pozycją groźna dla pokoju. Dlatego konferencja poczdamska obok czesci negatywnej nakreślila plan pozytywny. Naród niemiecki zostanie wychowany na nowo. Bedzie on tak dlugo pod kuratela, aż odejdzie go ochota ubóstwiania gwaltu i przemocy, aż odczuje wieź wspólnoty ogólno ludzkiej. Tylko nazwa państwa niemieckiego bedzie w przyszłości ta sama — jego obywatele beda ludźmi zupełnie innymi, obok cywilizacji znać beda także i — kulture.

Co do tej sprawy, jak rowniez w kwestii odszkodowań oraz wspolnej linii polityki okupacyjnej, osiagnieta została w Poczdamie zgoda.

Obok tego pojęcia oficjalny komunikat wprowadza jeszcze wyrażenie: porozumienie. Wyrażenie to odnosi się do kwestii ustalenia stref administracyjnych czyli tymczasowych granic. Subtelne to rozrożnienie ma swoje istotne uzasadnienie. Żadna konferencja trzech mocarstw nie może zmieniać dowolnie granic Europy. Uprawnienia takie przysługują jedynie ogólnej konferencji pokojowej, ta zaś odbędzie się nie wcześniej, aż padnie trzeci partner trójkąta Berlin - Rzym - Tokio, - Japonia.

Do tego czasu problemami zbliżajacego sie ogolnoświatowego pokoju zajmować sie bedzie Rada Ministrow Spraw Zagranicznych z siedziba w Londynie. Zawarcie paktow z Wlochami, Finlandia, Wegrami i Rumunia, sprawy graniczne, reparacje - to wszystko bedzie przedmiotem obrad Rady Ministrow, ktora zbierać sie bedzie systematycznie co pewien czas, poczynajac od 1 wrzesnia r. b.

Ogólnie biorąc wyniki rozmów poczdamskich nie są jakimiś nowymi rewelacjami, lecz zebraniem wszystkich, dotychczasowych myśli i planów celem uporządkowania powikłanych problemów europejskich w przejściowym okresie między likwidacją hitlerowskich Niemiec i militarystycznej Japonii. Nie można jednak zapominać, że w myśl wymogów chwili pozycja Trzech Mocarstw jest szczególnie ważna i silna, wprost proporcjonalna do ich realnego znaczenia w świecie. To też wola ich, ujawniona w uchwalach obrad poczdamskich, ma i mieć będzie nadal charakter poprostu rozstrzygający.

Polska wrócila na odwieczny szlak Chrobrego, przejela po dlugiej przerwie prastare dziedzictwo Piastów. Wielka Trójka poparla polski punkt widzenia, kraj nasz rozszerzył sie aż po Nisse i Odre. Marzenia Polaków spełniają sie na naszych oczach: biało-czerwony sztandar powiewa nad Wrocławiem, Lignicą i Szczecinem. Zadania nasze uzyskaly w Poczdamie pierwszą sankcje miedzynarodowa. Nie ulega najmniejszej wątpliwosci, że taka sama sankcje uzyskaja one i na ogólnej konferencji pokojowej.

Zygmunt Jabłkowski

Marsz. Żukow i Rokossowski w Warszawie

W niedziele dn. 5. b. m. przybyli do Warszawy: marsz. Zw. Radz. Jerzy Zukow, dowodzca I frontu bialoruskiego, oswobodziciel Warszawy i marsz. Konstanty Rokossowski, dowodzca II frontu bialoruskiego, oswobodziciel Lublina. Na lotnisku oczekiwali dostojnych gosci przedstawiciele rzadu z vicepremierem Mikolajczykiem, generalicja z marsz. Zymierskim na czele, ambasador Liebiediew z czlonkami ambasady, przedstawiciele panstw obcych, przedstawiciele Armii Czerwonej z szefem misji wojskowej radzieckiej w Polsce, generalem - leutnantem Szapirowem, delegacja wszystkich partii politycznych, Zwiazkow Zawodowych, organizacji mlodziezowych, prasa krajowa i zagraniczna, oraz niezliczone tlumy publicznosci, ktore zgotowaly przybylym owacyjne przyjecie. Po przyjeciu defilady wojska polskiego marszalkowie Zukow i Rokossowski udali sie do Belwederu, gdzie odbyl sie uroczysty akt udekorowania ich dwoma najwyzszymi orderami polskimi: krzyzem Virtuti Militari i Grunwaldu.

W skrócie

Wybory do nowego Zgromadzenia Narodowego w Czechoslowacji odbeda sie na jesieni r. b. Slowacy otrzymaja ¼ miejsc w parlamencie.

Dowodztwo nad wszystkimi silami zbrojnymi wszystkich rodzajow broni w rejonie archipelagu Rükü objal Mac Arthur. Jest to jeden z pierwszych skutkow tej czesci obrad w Poczdamie, ktora dotyczyla Dalekiego Wschodu.

Po calodziennych naradach gen. Franco wydal oswiadczenie w sprawie niedopuszczenia Hiszpanii do Org. Nar. Zjed. (jak wiadomo uchwala taka zapadla na konferencji poczdamskiej). Franco twierdzi, ze w Hiszpanii panuje duch pokoju i ze obecny ujemny sad swiata, oparty rzekomo na klamliwych oszczerstwach czerwonych uchodzcow ulegnie w przyszlosci rewizji.

W Anglii wynaleziono nowy, bardzo skuteczny srodek przeciw zakazeniu.

Wladze brytyjskie rozpoczely sledztwo przeciwko wyzszym oficerom polskim armii Andersa, za naklanianie zolnierzy do niepowracania do kraju.

Jedna tylko stocznia brytyjska wyprodukowala w ciagu obecnej wojny 58 okretow, co stanowi pewnego rodzaju rekord sprawnosci przemyslu nawigacyjnego. (co miesiac okret).

Prezydent Truman przed wyjazdem z Poczdamu zaproponowal, aby nastepne spotkanie Wielkiej Trojki odbylo sie w Waszyngtonie.

Rzad jugoslowianski oglosil rozlegla amnestie polityczna na wniosek marsz. Tito. Naskutek amnestii znajdzie sie na wolnosci wiele tysiecy osob, oskarzonych o wspolprace z niemcami, miedzy innymi: czetnicy Michajlowicza, dezerterzy z armii i. t. p. Zbrodniarze wojenni, jak np. czlonkowie organizacji Ustasza, zostali spod amnestii wyjeci.

Regent grecki arcybiskup Damaskinos rozpoczal prace przygotowawcze wokol utworzenia nowego rzadu. Stan napiecia w Grecji nie wygasa. Antyfaszystowskie zebranie EAM w Atenach musialo zostac odwolane na specjalne zadanie ministra spraw wewn., ktory zagrozil uzyciem sily.

Wraz z wojskami alianckimi przybyli do Wiednia korespondenci prasy zagranicznej.

Komisja Sojusznicza w Helsinkach dokonala zlagodzenia warunkow zawieszenia broni z Finladia. Obecnie statki finskie beda juz mogly plywac po wodach przybrzeznych, a samoloty latac ponad terytorium Finlandii.

Prezydent Czechoslowacji Benesz wydal dekret na mocy ktorego wszyscy mieszkancy Czechoslowacji, ktorzy w okresie okupacji przyjeli obywatelstwo niemieckie — stracili prawo do posiadania obywatelstwa czechoslowackiego.

Rzad dunski ustalil wysokosc szkod wojennych na 10 miliardow koron.

Wladze sowieckie w Berlinie zarzadzily uruchomienie kas oszczednosciowych, bankow i komisji finansowych niemieckich, pracujacych pod nadzorem wojsk okupujacych.

Niemiecki przemysl pokojowy bedzie mogl produkowac nie wyzej wskaznika z lat 1927—29.

Prezydent Truman oswiadczyl dziennikarzom amerykanskim, ze nie zawarl w Berlinie zadnego tajnego ukladu.

Generalissimus ZSRR J. Stalin i komisarz spraw zagranicznych M. Molotow powrocili juz do Moskwy.

Okupacyjne wladze amerykanskie skonfiskowaly najwiekszy niemiecki koncern przemyslowy VTU, ktory kontrolowal 12% gospodarki Rzeszy. Posiadal on pod swoim zarzadem: 43 fabryki, 18 domow wydawniczych i 12 tys. skladow. W czasie wojny scisle wspolpracowal z partia hitlerowska.

Francja zadac bedzie odszkodowania w wysokosci 4896 milionow frankow.

Francuski Rzad Tymczasowy zaproszony zostal do obrad Komisji do spraw reparacyjnych, ktora urzeduje w Moskwie.

W Pradze Czeskiej stanal przed sadem b. protektor Czech gen. Daluge, ktory objal wladze po smierci Heindricha. Daluge oskarzony jest o zbrodnie pospolite (organizowanie morderstw patriotow czeskich bez wyroku sadowego).

Chmury wokół Japonii

Radio Londyn donosi o wielkiej koncentracji floty powietrznej w rejonie wyspy Okinawa, archipelagu Rükü. Dowodztwo nad wszystkimi rodzajami broni w tamtym rejonie objal MacArthur. Operujaca na Pacyfiku brytyjska flota morska bedzie wkrotce podwojona i osiagnie liczbe 400 okretow wojennych. Lacznie na wodach wokol Japonii znajduje sie dwa tysiace jednostek floty sprzymierzonych, co stanowi skupisko nieznane dotychczas w historii wojen. Polowa zeglugi japonskiej jest juz zniszczona. Wszystkie porty japonskiej wyspy macierzystej zostaly zamkniete minami, zrzuconymi z samolotow. Dziewietnascie miast japonskich spalilo lotnictwo sprzymierzonych, dalszych dwanascie miast otrzymalo ostrzezenie. Onegdaj Mustangi i ciezkie superfortece dokonaly ponownego nalotu na Tokio. W Birmie oddzialy japonskie doznaly straszliwej masakry, szczegolnie naskutek zacietosci birmanskich partyzantow. Wojskowa dyktatura Japonii, odrzucajac ostatnia oferte pokojowa USA, pcha kraj na droge kompletnej zaglady.

Z kraju

W mysl uchwal konferencji poczdamskiej, wszyscy niemcy z Polski, Czechoslowacji i Wegier zostana wysiedleni do Rzeszy. Jak stwierdzil przedwczoraj premier Czechoslowacji dr. Firlinger, zahamowanie akcji wysiedlenczej w ostatnich tygodniach tlumaczy sie specjalna prosba mocarstw okupujacych Niemcy a nierozporzadzajacych w danej chwili odpowiednimi srodkami transportowymi.

W Warszawie odbyl sie w tych dniach Zjazd Pisarzy Chlopskich. Na Zjezdzie omawiano zagadnienia utrzymania wiezi pomiedzy pisarzem, ktorego przyciaga i wchlania miasto, a wsia.

Monsieur Gareau, pelnomocny ambasador Francji, zlozyl listy uwierzytelniajace Prezydentowi Krajowej Rady Narodowej ob. Bierutowi.

Ambasadorem Polski w Londynie mianowany zostal dr. Strassburger.

Na VIII zebraniu KRN przemawial premier ob. Osobka-Morawski. Stwierdzil on, iz wbrew rozsiewanym pogloskom, ojczyzna przyjmie bohaterow spod Narviku, Tobruku i Monte Cassino z otwartymi ramionami. „Jeden jest narod powiedzial premier, jeden rzad i jedno musi byc dowodztwo sil zbrojnych."

W mysl odnosnych dekretow zolnierz ma pierwszenstwo w obejmowaniu ziemi na Zachodzie i posad. Jest uprzywilejowany w szkolnictwie, w zapomogach kuracyjnych, w otrzymywaniu koncesji handlowych, przemyslowych i mieszkan. Rodziny po poleglych zolnierzach (takze partyzantach) otrzymuja 60% pensji urzedniczej X kategorii, kartki zywnosciowe i bezplatne leczenie.

Radio BBC-Londyn podaje, iz nad portem i miastem Szczecin powiewaja juz flagi polskie. Administracja polska przejela obszary w promieniu 12 km od centrum miasta. W najbliszym czasie obszar ten zostanie powiekszony.

Do Warszawy przybyl ambasador Stanow Zjednoczonych Blisley. Na lotnisku powitali go min. spraw zagr. Rzymowski i Szef protokolu dyplomatycznego Olszewski.

Bomba atomowa

Prezydent USA Truman oglosil onegdaj, iz w tych dniach zostala uzyta po raz pierwszy przeciw Japonii — bomba atomowa, nowy wynalazek uczonych Anglii i Ameryki. A oto blizsze dane dotyczace tego sensacyjnego wynalazku:

Dzialanie bomby atomowej polega na wykorzystaniu olbrzymiej energii, ktora wyzwala sie z atomow przy ich rozbijaniu. Bomba zrzucona na pewne miasto macierzystej wyspy Japonii Hondo spowodowala kompletne zniszczenie w promienu trzech kilometrow! Bomba ta rownala sie pod wzgledem sily wybuchowej dwudziestu tysiacom tonn trynitrotoiolu!

Prace nad wykorzystaniem energii atomowej prowadzone byly juz oddawna, glownie w Norwegii, gdzie istnial specjalny zapas t. zw. ciezkiej wody, to jest wody, przez ktora przepuszczano wielkie ilosci pradu wysokiego napiecia, i uranu. Niemcy wiedzieli o tym i z chwila zajecia Norwegii urzadzili tam badawcze stacje i laboratoria. Aby pozbawic ich zapasu ciezkiej wody dwukrotnie rzucone byly na Norwegie oddzialy desantowe, z ktorych dopiero drugiemu udalo sie calkowicie zniszczyc zapasy owego drogocennego surowca.

Teraz rozpoczal sie miedzy uczonymi niemiecki a anglosaskimi wyscig, ktory przegrali Niemcy. Ze wzgledu na owczesne zagrozenie wyspy brytyjskiej prace nad stworzeniem bomby atomowej prowadzone byly w Ameryce. W fabrykach zatrudnionych bylo 125 tys. robotnikow, wydano 2 miliardy dolarow, ale cel zostal osiagniety, Dzialanie bomby jest straszliwe, tak fantastyczne odkrycie tajemnic przyrody robi wrazenie wprost niesamowite.

W sobotę dn. 11 bm. o godz. 5-ej p.p.
odbędzie się otwarcie
Kabaretu
Palais de Danse
właśc. J. M. Drybulski
Kleine Domstraße 10a

Prezydent Truman zwrocil sie do kongresu amerykanskiego, aby wyznaczyl specjalna komisje, ktora kontrolowac bedzie produkcje i sposob oraz cel uzycia tych bomb. Churchill wyrazil sie w swoim czasie, iz nalezy prosic Opatrznosc, aby oddalila od nas koniecznosc uzycia tak potwornych srodkow bojowych przeciwko ludziom.

Francja w przededniu rostrzygnięć

Dwie sa rzeczy, ktore emocjonuja w tej chwili umysly przecietnych Francuzow — to proces Petaina i zmiana konstytucji. Petainowi przyszedl ostatnio w sucurs Laval. Zeznaje on, ze caly gabinet Vichy z marszalkiem Petainem na czele poprostu chcial oszukac niemcow, aby zaoszczedzic krajowi cierpien. Laval wyrazil sie, ze tak jak koniecznym bylo, aby de Gaulle gral dobre karty w Londynie, tak rownie potrzebnym bylo, aby ktos swiadomie zagral zle karty we Francji. Pewne pisma amerykanskie bronia Petaina wskazujac, ze cala wina jego jest to, iz stanal instynktownie po stronie warstw posiadajacych. Pisma te okreslaja proces jako „malo budujacy przyklad zemsty politycznej". Ze tak nie jest swiadczy najlepiej przedlozony ostatnio przez prokurature a zaaprobowany przez Petaina projekt dekretu w ktorym przewidziane sa bardzo surowe kary dla członkow francuskiego Ruchu Oporu. Rowniez argument zaoszczedzenia krajowi cierpien wydaje sie malo przekonywujacy, skoro — jak to ostatnio ogloszono — Francja poniosla strate 450 tys. zabitych w osobach cywilnych i 200 tys. zabitych wsrod wojskowych.

Kwestia zmiany konstytucji francuskiej rozwiazana ma byc przez Suwerenna Konstytuante. Projekt de Gaullea, ktory szedl po linii wzmocnienia prestizu rzadu, nie zostal zaaprobowany. Opinia publiczna we Francji chce miec rzad silny, jednak nie ma zamiaru wypuscic z rak kontroli nad nim, zwlaszcza w obecnym okresie przejsciowym. Wszyscy republikanie francuscy zjednoczyli sie dla przywrocenia ludowi jego suwerennosci. De Gaulle zapowiedzial przedlozenie nowych projektow, ktore beda klasc tame zbyt czestym zmianom gabinetow. De Gaulle przypomnial slowa Roosevelta, ktory skarzyl sie ze nawet on sam czesto nie znal nazwiska aktualnego premiera Francji. Wniosek komunistow, aby zmiana konstytucji dokonana byla przez Suwerenna Konstytuante przeszedl olbrzymia wiekszoscia glosow.

Czas najblizszy pokaze ktora droga pojdzie nowa, odrodzona Francja. Juz dzis jednak stwierdzic mozna miazdzaca przewage socjalistycznej lewicy.

FRASZKA

(Przyjaciolom paskarzom poswiecam)

Jak tylko ktos postawi
taki tytul: Fraszka,
wnet samo mknie na papier
brudne slowo: paskarz.
Kupic w kraju za setke,
tu sprzedac za trzysta,
to jest zysk bardzo duzy,
materialny, oczywista.
Lecz, aby sie nie bawic
w gderliwego tate:
nam nie idzie o zloto,
lecz — moralna strate . . .
Sprzedawaj, lecz uczciwie!
Tym sposobem tanim
bedziesz kupcem solidnym,
a nie zwyklym draniem.
Bardzo zle swojej glowie
wystawia swiadectwo,
kto dzis nie wie, ze pasek,
to szpetne kalectwo.
Jeszczescie na wolnosci,
jeszczescie nie w zalach,
lecz czas przyjdzie:
kaleki zamkna po „szpitalach" . . .

CIM

Śniadania
Obiady
Kolacje
zjesz najlepiej u
Lesikowskiego Jana
ul. Augusta 58

Nie dal Pan Bóg...

Z papierow znalezionych przy kierowniku biura planowania NSDAP Reinecke, wynika, ze straty Wehrmachtu za okres pieciu lat, do listopada 1944 r. wyniosly 1 mil. 911 tys. zabitych, 1 mil. 713 tys. zaginionych i jencow. Oprocz powyzszych danych stwierdzono istnienie specjalnej rubryki pod nazwa: Egzekucje, z ogolna cyfra 9513 ofiar. Ostatnia rubryka z cyfra 4000 (w tym 270 lotnikow) byla bez tytulu. Nalezy przypuszczac, ze chodzi tu o wszelkiego rodzaju sabotazystow. Straty niemieckie od jesieni 1944 r. do dnia kapitulacji nie sa zbyt wielkie, jednak liczba zolnierzy, ktorzy oddali sie w niewole idzie w miliony.

Brytyjskie wladze okupacyjne znalazly tajne plany Hitlera dotyczace przyszlej okupacji Anglii. W mysl osobistych wskazowek Führera wszyscy mezczyzni w wieku 17—45 lat, zamieszkujacy wyspe brytyjska, mieli byc przetransportowani n a kontynent do obozow przymusowej pracy na czas nieograniczony. Ten sam los spotkac mial mezczyzn wszytkich tych krajow ktore zbrojnie przeciwstawily sie zadaniom niemieckim. Jednakze: „Nie dal Pan Bog swini rogow . . ." Historia odwrocila pobozne zyczenia „Opatrznosciowego wodza".

Program Labour Party

Brytyjska Partia Pracy wydala broszure p. t. „Spojrzmy w przyszlosc", ktora jest w istocie programem stronnictwa. Za najpilniejsze zadania uwazane sa:

1. Ukonczenie wojny z Japonia i
2. nawiazanie wspolpracy ze wszystkimi narodami swiata na zasadzie rownych praw ekonomicznych.

Swiat stoi u progu wielkiego rozwoju — stwierdza broszura — i postepu ludzkosci. Demokracja angielska wniesie olbrzymi wklad w dzielo odbudowy pokoju swiatowego i podlozy podwaliny ogolnego dobrobytu. Dostatek i lepsze mozliwosci rozwojowe udostepnione byc musza dla wszystkich ludow swiata.

Program Labour-Party streszcza sie w nastepujacych punktach:

1. Uzyskanie pelnego zatrudnienia. Calkowite zwalczenie bezrobocia przez niczym niehamowane wykorzystywanie zasobow ziemi, surowcow i pracy. Uzgodnienie wytworczosci z sila nabywcza, przez dostosowanie tej ostatniej do stanu produkcji, co w praktyce oznacza wyzszy poziom plac robotniczych. Upanstwowienie emisyjnego Banku Anglii. Nowelizacja ustaw podatkowych w sensie rozwarcia nozyc: przy niskich placach — zmniejszenie podatku, przy wysokich, zwiekszenie.

2. Scisla kontrola nad zyciem gospodarczym, zwlaszcza nad monopolem i kartelami. Upanstwowienie przemyslow: gorniczego (opalowego) energetycznego, transportowego, zelaznego i stalowego.

3. Dalsze utrzymanie planowosci i wojennych inowacyj w rolnictwie, w celu lepszego wyzywienia warstw niezamoznych. (np. bezplatny przydzial dla kobiet ciezarnych i dzieci).

4. Utworzenie specjalnego ministerstwa budowy domow mieszkalnych z uprawnieniami rekwizycji i przymusu, oraz prawem kontroli uzytkowania ziemi.

5. Scisle wprowadzenie w zycie ustawy edukacyjnej , ktora daje wszelkie przywileje mlodziezy pragnacej uczyc sie, lecz nie posiadajacej funduszow.

6. Usprawnienie narodowej sluzby zdrowia przez tworzenie szpitali ludowych, opieke nad matka i dzieckiem, dodatki dla dzieci i. t. p.

7. W polityce zagranicznej utrzymanie, rozpoczetej w San Francisco linii sojuszu i przyjazni z USA i ZSRR, Francja i wogole cala Europa, oraz mozliwie szybkie ustalenie samorzadu w Indiach.

MIGAWKI

Hic transit...

Na placu Parady w Szczecinie stal olbrzymich rozmiarow pomnik cesarza Wilhelma w bronzie odlany przez von Hilgersa. Stal, powiadam, dzis stoi tylko cokol. Jego Majestat lezy wraz z rumakiem w prochu i pyle i coraz to traci jakas czesc drogocennego kruszcu; a to ucho, a to nos, a to ogon konski . . . albowiem pomnik bedzie rozebrany na czesci i przetopiony dla celow wyzszych niz oszpecanie polskiego Szczecina wspomnieniem jednego z najbardziej upartych i — tepych przedstawicieli pruskiego militaryzmu.

Kto byl onze Wilhelm? Urodzil sie w Berlinie w 1797 r. i z punktu, jako przyszly wladca, oddany zostal karierze wojskowej. Jak wiadomo dzieci monarchow nie sa tak nierozgarniete jak dzieci zwyklych, szarych ludzi. Nasz Wilhelm nie sluzy w kadetach, nie odbywa regularnej sluzby wojskowej, nie przechodzi stopni podoficerskich. Odrazu z punktu, wola jego dostojnego taty krola Fryderyka Wilhelma III, mianuje go porucznikiem — w dziesiatym roku zycia —! . . . Musial wykazac niezwykle talenty jako oficer (moze trabil slicznie na blaszanej trabce?) skoro juz w siedemnastym roku zycia dostaje awans na — kapitana! Malo tego. Zaraz w roku nastepnym osiemnastoletni wyrostek zostaje majorem, otrzymuje krzyz zelazny i komende nad szczecinskim batalionem. Niemiecki historyk jest na tyle taktowny, ze przemilcza powody, dla ktorych Wilhelm otrzymal tak wielkie wyroznienie. My je znamy dobrze. Byly to poprostu czasy, o ktorych pisala Konopnicka, ze: „najdzielniej bija krole, a najgesciej gina — chlopy . . ."

W dwudziestym dziewiatym roku zycia nasz „bohater" zeni sie z — Polka, Barbara Radziwillowna, ktora — dodaje niemiecki historyk — szczerze i gleboko kochal. Jak wygląda „szczera, gleboka milosc" niemiecka niech swiadczy fakt, ze juz w trzy lata pozniej Wilhelm rzuca niegodna slowianke, z uwagi na mozliwosc komplikacji dynastycznych i zeni sie z rasowa germanka, ksiezniczka von Sachsen-Weimar.

Przyszedl rok 1848 — Wiosna Ludow — przez Europe przeszedl ozywczy prad nowych idei, szary czlowiek rozpoczal walke z absolutyzmem o prawo do samodzielnej mysli politycznej, o konstytucje. Nasz „Wilus" rzuca sie z pasja w wir walki, jako zdecydowany rzecznik autokratyzmu i militaryzmu. Rezultat jest taki, ze wkrotce potem jest juz tak zagrozony, iz — jak podaje historyk, „czuje sie zmuszonym oddalic sie na pewien przeciag czasu, jednym slowem — wywiac . . . Takie juz bowiem jest prawo natury wszelkiego autoramentu zdobywcow: jesli dobrze — stac twardo, na strazy, niezlomnie, i. t. d., a jesli zle — uciekac . . .

Teraz Wilhelm zajmuje. sie wzmocnieniem pruskiej machiny wojennej i zdecydowanie przeciwstawia sie wszelkim dazeniom konstytucyjnym. Ale rewolucjonisci sa szaleni. „Wilus" przezywa trzy zamachy, z ktorych ostatni, pistoletowy, omalo nie skonczyl sie dlan tragicznie (30 srutow w glowie). Zwykla rzeczy koleja wladze istotna sprawuje w owym czasie-regiment policji. Daje to Wilhelmowi moznosc doprowadzenia swego panowania do celu wymarzonego, to jest do wojny. Zaczyna sie wojna z Austria, zabor Saksonii, i wreszcie rok 1870 — z Francja. Wiadomo jak potwornych okrucienstw dopuszczalo sie w owym czasie zoldactwo pruskie we Francji, wine tego ponosi Wilhelm, ktory przejal na czas wojny glowne dowodztwo nad wojskami. Pycha, w jaka urosl po zwycziestwie pod Sedanem, kazala mu mianowac sie cesarzem kaiserem. Aby nie zmarnowac owocow zwycziestwa nowokreowany kajzer odnowil kosztem Polski zwiazek Trzech Cesarzy: austriackiego, niemieckiego i rosyjskiego. Cel Wilhelma zostal osiagniety: czarne orly najstraszliwszej reakcji rozpostarly swoje zlowrozbne skrzydla nad przygnebionymi ludami Europy. Honor uciemiezonych ludow ratuje Karol Nobiling oddajac z okien domu przy ulicy Unter den Linden, strzaly rewolwerowe do przejezdzajacego satrapy, i odbierajac sobie nastepnie zycie.

Tysiac lat jeszcze moglby stac pomnik Wilhelma na Placu Parady w Szczecinie — wszak bronz jest materialem tak trwalym . . . Tylko nietrwale sa nasze pojecia o dobrem i zlem. Dzis postawilibysmy rownie wspanialy pomnik, ale nie kajzerowi Wilhelmowi, a Karolowi Nobilingowi.

Hic transit gloria . . . (Yot)

Wydawca: Urzad Inf. i Propagandy. Redakcja i Administracja: ul. Malczewskiego 5-7 (dawn. Birkenallee)
Drukarnia Polska w Szczecinie.